

Jog & Fegyver

Mielőtt az e havi témába kezdenék, az olvasóknak érdemes visszalapozni a Kaliber 2008. novemberi számát, mert az ügyben további fordulat állt be. A Magyar Királyi Honvéd Hagyományörző Egyesülettől lefoglalt 20 db fegyverből a bíróság egy felettebb érdekes tárgyalás végeztével annak idején 15 db-ot visszaadott, azonban 5 db elkobzását elrendelte. Az egyesület és baráti köre majdnem 1.000 aláírással támogatva méltányossági kérelmet nyújtott be az IRM-hez, ahol kérelmük meghallgatásra talált. Ennek következtében az elkobzott 5 fegyver közül 3 visszaadását méltányosságból elrendelték azzal, hogy az egyesület vezetője haladéktalanul intézkedjen a szakszerű hatástalanításukra. A másik két fegyver (köztük a Király géppisztoly) azért nem került visszaadásra, mert azok a GySM megyei RFK jelentése szerint megsemmisítésre kerültek, így ezek vonatkozásában a kérelem okafogyottá vált. Lehet, hogy így van (ha leírták), mindenesetre én nem voltam ott, amikor betolták a kohóba, de az biztos, hogy a Király volt az egyik legjobban restaurált fegyverük.

Ennyi pozitívum után kezdjünk hozzá a puskaműves történetéhez, ami jog értelemben ahhoz a bizonyos állatorvosi lóhoz hasonlít, ha nem volna ez egy rettenetes képzavar, de most jobbat én sem tudok. A történet pont egy éve kezdődött az ország túlsó végéből érkező telefonhívással, ahol a vonal másik végén az ismert puskaműves panaszkodott, hogy voltak kint nála ellenőrizni, mert bejelentés érkezett, hogy engedély nélkül javít lőfegyvert és bizony elvittek tőle mindent, ami egyáltalán fegyverre hasonlít. Azt is elmondta, hogy alapvetően elöltöltő fegyverek restaurálásával foglalkozik, de a fő területe a szűrő vágó eszköz, amiről meg is győződhettem a <http://web.t-online.hu/waffen.bozo/hun/index.htm> oldalról. A válaszom az volt, hogy először is be kell várni a szakértői véleményt, aztán majd az alapján döntünk a továbbiakról. Itt a kapcsolat megszakadt aztán már csak az ítéletről számolt be a puskaműves, melynek során lőfegyverrel visszaélés büntette miatt végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésre ítélték előzetesen mentesítve a büntetett előlélethez fűződő hátrányok alól (miként az augusztusi számban olvashatták, ezzel nem ment sokra) Miként elmesélte, védője javaslatára az ítéletbe belenyugodott és az ítélet jogerőre emelkedett.

Az ítélettel együtt átadta a fegyverszakértői vélemény másolatát is, amitől teljesen megdöbbentem. Egy nyilvánvalóan szakszerűtlen (*nem írok le és nem is utalok más minősítésére*) szakértői vélemény alapján egy felületes bíró hozott az ügyében ítéletet és ezeket a hibákat egy ügyvéd nem vette észre. P. József szakértői véleményét kénytelen vagyok betű hűen teljes egészében idézni.

„I./a Vizsgálatra érkezett elöltöltős kovás puska teljes hossza 1400 mm. A sima furatú cső belső átmérője 14,5mm, külső formájában hatszög kialakítású. A pisztolyfogású tusa felső részén, annak síkjából kiemelkedő oroszlánforma van kialakítva. A csőtorkolat alatti farészen pedig oroszlánfej látható. A kifaragott oroszlánfej száján keresztül van bedugva és 3 db rézgyűrűvel van rögzítve a 11 mm átmérőjű töltőpálca. A fa részek helyenként még réz illetve műanyag betétekkel, valamint virágmintás faragásokkal vannak díszítve. A dörzskerék valamint a kovakövet beszorító szerkezet vasból készült és ezüstfehér színű. Az elsütő billentyű vas és réz kombinációja. A keréklakat szerkezet alatt rézlemez található. A fémrészek virágmotívumokkal díszítettek. A puska dörzskereke és az elsütőbillentyű nem hozható feszített helyzetbe. A puska nem korabeli, hanem a kort idéző replika.”

A szakértő, noha kétségkívül többet ír a díszítő motívumokról, mint a fegyverről, észrevehette volna, hogy nem oroszlán, hanem jaguár formáról van szó és a töltővessző egy kosfej száján keresztül kerül megvezetésre, de talán az elefántcsont berakást sem kellett volna műanyagnak nézni. Ettől sokkal komolyabb szakmai hiba, hogy a keréklakatos puskát nevezi kovásnak, a beszorított piritet meg kovának. Ha a művészeti kérdésekkel nem is, de ez utóbbiakkal egy szakértőnek illik tisztában lenni. Szakmai szempontból kovás puskáról nem beszélhetünk, legfeljebb kövesről, de csak abban az értelemben, hogy a XV. század második felében a kőgyújtásra alapozott dörzskerekes szerkezet váltotta fel a kanócos elsütő szerkezetet. A kakasba ekkor még nem kova, hanem pirit került befogásra. A kovával majd később az ütőkakasos szerkezetnél találkozunk legkorábban a XVI. század második felétől.

„/b. A vizsgált tokhoz erősített, elöltöltős kovás puska teljes hossza 870mm. Az elöltöltős puska egy 1020mm hosszú bőrbevonatú tokra van erősítve. A kialakítása alapján lapos szűrő vágó eszköz befogására alkalmas. A puska csöve 660 mm hosszú belső átmérője 16mm, a csőfal vastagsága 1 mm. A vasból készült dörzskerék, valamint a csőfar virágmotívumokkal díszített. A szikraterelő lemez rézből készült. A fémrészek helyenként oxidációs foltok jelentek meg. A gyújtóserpenyőből vett maradványokat kénsavas difenilamin vegyszeres oldattal vizsgáltam, amely lőpormaradványok jelenlétére utaló színreakciót mutatott. A puskát csak a szikraképzés mélységéig próbáltam ki. A puska nem korabeli, hanem a kort idéző replika.”

Ez a fegyver sem kovás, hanem dörzskerekes, és mint ilyen nem kovakövel, hanem pirittel képes szikrák képezni.

„c. Vizsgálatra érkezett egy rövid tusú elöltöltős kovás puska, melynek teljes hossza 620 mm. A fa részek barnára vannak pácolva, a cső alatti jobboldali részen valamint a tus hátsó részén pontozással díszített. A töltőpálca a baloldali hornyolt részen található. A keréklakat, valamint a kova befogására szolgáló rész vasból, míg a gyújtólőpor tároló fedele rézből készült. A sima furatú cső belső átmérője 13,5 mm, külső kialakítása hatszögletű, amely a csőtorkolatnál tölcser formájú. A dörzstárcsát az oldalán elhelyezett karral lehet feszített helyzetbe hozni, amely egyben az elsütő billentyűt is feszített helyzetbe hozza. Az elsütő billentyű meghúzásával a dörzstárcsa forgó mozgásba kezd és a kova érintkezésével szikraképződés jön létre, amely a lőpor meggyújtására alkalmas. A puskát csak a szikraképzés mélységéig próbáltam ki. A puska nem korabeli, hanem kort idéző replika.”

Természetesen ez is egy pirittel szikrát képező dörzskerekes szerkezet, ami azon túlmenően, hogy technikailag közel két évszázaddal megelőzi a kovát használó szerkezetet, Németországból, feltehetően Nürnbergből terjedt el, míg az ütőkakasos rendszer kezdete Itáliai eredetű. Amit a szakértő „kova befogására szolgáló rész ” megnevezéssel illet, azt úgy hívják a hozzáértők, hogy kakas és pirit van benne. Megjegyzendő, hogy kovás fegyvernek az ütőkakasos fegyverek legkésőbb kialakult típusát az un. francia- kovás szerkezetet nevezik ugyancsak a hozzáértők (Lisieux-i Marin le Bourgeois fegyverműves találmányaként a XVII. század első évtizedéből). Tehát, amikor a szakértő kovás fegyverekről ír, nagyon szépen leírja a dörzskerekes fegyvert, a piritet összetéveszti a kovával majd egy valójában két évszázaddal később feltalált szerkezet nevét adja hozzá. Ami ugyebár a szakszerűség vonatkozásában komoly kihívásokkal küszködik.

„d/. A vizsgált 11 mm kaliberű elöltöltős csappantyús pisztoly teljes hossza 350 mm. A vasból készült fémrészek ezüstfehér színűek, virágmotívumokkal díszítettek. A cső hatszög kialakítású, rajta nézőke és célgömb található. A lökúp a cső alsó részén található, amely 4 mm-ről 5 mm-re kibővült. A fa részek barna és fekete színűek, faragással díszítettek. A pisztolyt felhúzni a kakast hátrafeszítésével lehet, amely egyben az elsütő billentyűt is feszített állapotba helyezi. Az elsütő billentyű meghúzásával a kakas nagy erővel rácsap a csappantyúra. A pisztolylövés leadásához szükséges alkatrészeket tartalmazza, azonban az megfelelő méretű csappantyú miatt kipróbálni nem tudtam. A puska nem korabeli, hanem kort idéző replika.”

A fegyverek fejlődésének fontos állomása ez. Az első sorban megnevezett pisztolyból az utolsó sorra puska lett. Egy alsó kakasos, .45 kaliberű, huzagolt csövű, Hunter Hammer típusú FUSIL pisztolyról van szó, melynek a sátorvasa az elsütő rugója. Ha mindezen releváns adatokat a szakértő felismerte volna, akkor bizonyára rögzíti is.

„e/. Vizsgálatra érkezett még egy szintén 11 mm kaliberű elöltöltős csappantyús pisztoly. Ennek teljes hossza 225 mm. A cső hatszög kialakítású, belseje huzagolt. A nézőke és a célgömb műanyagból készült és fehér színű. A fa részek világos és sötétbarnára vannak pácolva és megmunkált csont valamint műanyag betétekkel van díszítve. A töltőpálca a cső alatt található, amely egy kar segítségével tolható ki. A lökúp a cső jobboldalán egy hengeres kiálló részen található. Ezen hengeres rész egy csavarral van lezárva, amelynek kicsavarása után megtölthető lőporral. A kakas hátrafesztésével az elsütő billentyű is fesztelenített állapotba kerül, annak meghúzásával a kakas előrecsap és ráüt a lökúpra helyezett csappantyúra. A pisztoly a lövés leadásához szükséges alkatrészeket tartalmazza, azonban azt megfelelő méretű csappantyú miatt kipróbálni nem tudtam. A puska nem korabeli, hanem kort idéző replika.”

Ebből a pisztolyból is puska lett a végére. A pisztoly egyébként egy .45 cal. Derringer. Markolata nem különböző színűre pácolt fa, hanem mahagóni-ében -wenge fák kombinációja műanyag helyett elefántcsont berakással. Természetesen a szakértő által említett hengeres részt akár meg is lehetne tölteni lőporral vagy bármi mással, de nincs sok értelme, mert annak célja, hogy (a csavar kicsavarása után) ki lehessen tisztítani a gyújtó furatot.

„f/. Vizsgálatra érkezett egy 5,6 mm kaliberű forgó-pisztoly, mely ismeretlen gyártmányú. A pisztoly fémrészei rozsdagödörösek, azonban az oxidáció nem látható, mert azt lecsiszolták. A hatszög kialakítású csőbe utólagosan egy 5,6mm belső átmérőjű sima furatú csövet tettek. Feltehetően a forgódob, a dombtengely és a sátorvas is utólagos kialakítású. A forgódob 6 db dobfurattal rendelkezik, amelyeknek az átmérője 5,6 mm. A dobfuratok megtöltése a töltőkapu lehajtása után végezhető el. Az ürítőpálca hiányzik a pisztolyról. A markolat fából készült, recézéssel készített és szintén utólagos kialakítású. A pisztoly a lövés leadásához szükséges alkatrészeket tartalmazza, azok megfelelően mozgathatók. A pisztolyból 5,6mm kaliberű, csak csappantyút tartalmazó töltény segítségével sikeres próbát végeztem.”

Ha a forgópisztoly ismeretlen, akkor utána kellene nézni. Mondjuk a hozzáértők ez a fegyvert forgó táras pisztolynak hívják, megkülönböztetve a következő pontban levőtől. Lényeg, hogy

a szakértő nem adott le lövést a fegyverrel, csupán elsütött vele egy csappantyút anélkül, hogy lövedék ment volna keresztül a csövön, holott a 2004. évi XXIV. tv. 2.§ szerint:

„16. lőfegyver: a tüzfegyver, valamint az a légfegyver, amelyből 7,5 Joule-nál nagyobb csőtorkolati energiájú, szilárd anyagú lövedék lőhető ki;

29. tüzfegyver: olyan, a törvény mellékletének „A”, „B”, „C” vagy „D” kategóriájában meghatározott eszköz, amelyből a kiterjedő forró gáz tolóereje által meghajtott szilárd anyagú lövedék lőhető ki, kivéve, ha... „

Tehát bizonyítottan képesnek kell lennie szilárd lövedék kilövésére. Ennek hiányában,, mint meglátjuk a szakértő ezt az eszközt is lőfegyvernek minősítette.

„g/. A vizsgálatra érkezett egy 5,6 mm kaliberű, feltehetően házi készítésű forgó-pisztoly. A pisztoly kialakítása alapján a cső szerepét a forgódob furatai töltik be, tehát a lövedékek ezen meghosszabbított dobfuratokon keresztül repülnek ki. A korabeli pisztolyok ezen megfelelőjét borsszórónak is hí hívták. A pisztoly fémrészei ezüstfehér színűek, helyenként kissé oxidáltak. A markolathéjak fából készültek és barna színűek. A pisztoly töltése a töltőkapu felhajtása után végezhető el. A forgódob 5 db töltény befogadására alkalmas. A pisztoly a lövés leadásához szükséges alkatrészeket tartalmazza, azok megfelelően mozgathatók. A pisztolyból 5,6mm kaliberű, csak csappantyút tartalmazó töltény segítségével sikeres próbát végeztem.”

Ezt a forgópisztolyt a hozzáértők többcsövű forgó pisztolynak hívják, megkülönböztetve az előző pontban jelzett forgó társa pisztolytól és az ugyancsak többcsövű csőköteges pisztolytól. A népszerű nevén Pepperbox-nak nevezett fegyverrel a szakértő ismételen nem lőtt ki lövedéket, hanem ezt is lőfegyvernek minősítette. Mivel a szakértő arra nyilatkozik, hogy a forgódob „töltény” befogadására alkalmas, korántsem biztos, hogy „lőszer” is betölthető a dobba, ami eleve kétségessé teszi a lőfegyvernek minősülését.

„h/. A vizsgált 1605209 számbeütésű, 4 mm Flobert kaliberű „ARMINIUS” márkajelzésű szobai céllövő pisztoly német gyártmányú. A pisztoly fekete színű festése helyenként kopott állapotú. Az egybeöntött markolathéj fekete színű és műanyagból készült. Az oldalra kibillenthető forgódob 8 db töltény befogadására alkalmas. A pisztoly a lövés leadásához szükséges alkatrészeket tartalmazza, azok megfelelően mozgathatók. A pisztoly csövéből és a dobfuratokból eltávolított szennyeződést kénsavas difenilamin vegyszeres oldattal vizsgáltam, amely lőpormaradványok jelenlétére utaló színreakciót mutatott. A pisztolyból próbálövést leadni nem tudtam, mert a kakas nem megfelelő erővel üt az ütőszegre.”

A szakértő a működésképtelen – egyébként szétszedett állapotban lefoglalt - flóbert fegyverrel sem adott le lövést, hanem egyszerűen lőfegyvernek minősítette. Megállapította, hogy nem üt a kakas eléggé. Arra már nem tér ki, hogy ez a hibája javítható vagy sem. Ha javítható, akkor még akár igaza is lehetne, de még csak meg sem próbálta működőképes állapotba hozni, így aztán nem is működhetett.

„i/. Vizsgálatra érkezett még egy a „g.” pontban leírtakhoz hasonló kialakítású forgópisztolyváz, mely a forgódobot nem tartalmazza. Az elsütő szerkezet, valamint a dobfordító működik. A pisztolyváz ezüstfehér színű, míg a fából készült markolata barna.”

Ez egy elöltöltő pisztoly váz borsszóróhoz.

„j/. Vizsgálatra érkezett egy 120487-64 gyári számú, un. lapátcsövű sörétes vadászpuskához tartozó hiányos lakatszerkezet. Az oxidált állapotú lakatszerkezetben a 2 db ütőszeg megtalálható.”

Megjegyzendő, hogy a lapát az egy földmunkához használható kéziszerszám. Azokat a fegyvereket, ahol a csövek egymás mellett helyezkednek el, duplának hívják a hozzáértők megkülönböztetve az ugyancsak dupla csövű, de függőleges elrendezésű bock fegyverektől.

„k/. Vizsgálatra érkezett egy levágott csövű, forgózáras ismeretlen gyártmányú puska. A puska csőmaradványa 155 mm hosszú és 11 mm kaliberű. A csövet közvetlen a nézőke felfogatására kialakított rész után vágták el. A puska erősen oxidált, rozsdagödrös. A töltényűr felső részén a „WG” betűk olvashatók, valamint a csőmaradvány részén nem kivehető számok töredéke látható. A puska elsütő szerkezet teljes egészében hiányzik.”

A fegyver is csak a szakértő számára ismeretlen, hiszen a zárszerkezetből kétséget kizáróan megállapítható, hogy egy gerendely záras Werndl puskáról (Werndl Gewehr) van szó, Joseph Werndl találmányaként, mely „1867 M 11 mm” puska néven került rendszeresítésre a K .u. K haderőben. A gerendely zár annyira egyedi és összetéveszthetetlen, hogy csak az nem ismeri fel, aki nem tudja, hogy mit kell felismerni. Pedig rá is írták a WG betűket, csak a szakértő nem tudta mit jelent.

„l/. Vizsgálatra érkezett még 2 db golyós vadászpuskához tartozó zárdugattyú. A feltehetően kisebb kaliberhez tartozó zárdugattyú oxidált felületű, azon köszörülésre és hegesztésre utaló nyomok találhatóak. A másik, 385 számbeütésű zárdugattyú jó állapotú.”

Vagyis ezekben az esetekben a szakértőnek ismét nincs még csak halvány fogalma sem arról, hogy a zárdugattyú milyen fegyverhez való, csak abban biztos, hogy az egyik kisebb, mint a másik.

„k/. Vizsgálatra érkezett még 6 db 4 mm Flobert kaliberű szobai céllövő töltény, amely német gyártmányú. A töltények hüvelye vörösrézből, gömblövedékük ólomból készült. A töltények külsőleg működőképesnek látszanak 2 db-ot szétszereltem, csappantyúját sikeresen elműködtettem. A töltényekkel együtt került csomagolásra 1 db szintén 4 mm Flobert kaliberű töltény-hüvely. A hüvely lövedéket és működőképes csappantyút nem tartalmaz.”

Nem elírás a sorrend. A szakérő abc-s könyvében valószínűleg az „l” betű előtt és után is „k” betű van, így aztán ezzel a módszerrel állította fel a vizsgálati anyagainak sorrendjét.

A szakértő fogalmi rendszerében itt is keveredik a flóbert töltény az ún. szobalőszer fogalmával akárcsak a h/. pontban, de ez itt a végén már nem is annyira tragikus inkább szórakoztató. Azért okulásul nem árt legalább nekünk - hozzáértőknek - tudni, hogy szobalőszernek a .22 Long Z (immer) típust hívják, melynek a csőtorkolati energiája 44 Joule és 1871-ben vezették be (még egy ilyen kaliberű lőszer van 100 Joule alatt, a .22 Short 61 Joule-al)

Végezetül mintegy összegzőképpen a szakértő megállapította:

*1. A szám nélküli 5,6mm kaliberű, töltőkapus forgó pisztoly (6. számú kép) a szintén szám nélküli 5,6 mm kaliberű, feltehetően házi készítésű forgó-pisztoly (7. számú kép) és a 1605209 számbeütésű, 4 mm Flobert kaliberű „ARMINIUS” márkajelzésű szobai céllövő pisztoly (8. számú kép) a 2004. évi XXIV. törvény értelmében **lőfegyvernek minősül.***

*A forgó-pisztolyváz (9. számú kép) a 120487-64 gyári számú, un. lapátsövű sörétes vadászpuskához tartozó hiányos lakatszerkezet (10. számú kép) a forgózáras zárszerkezet (11. számú kép) és a 2 db golyós puskához tartozó zárdugattyú **lőfegyver fődarabnak** tekinthető.*

Az 1-5 számú fényképeken látható és a vizsgálat rész a-e pontok alatt leírt elöltöltős kovás illetve csappantyús puskák és pisztolyok muzeális jellegűek ezért nem tartoznak a rendelet hatálya alá.

A 6 db 4 mm Flobert kaliberű szobai céllövő töltény és az 1 db töltény-hüvely az iii. fegyverszakértők egységes állásfoglalása alapján még lőszerelemnek sem tekintendő

2. A vizsgált lőfegyverek a 4 mm Flobert kaliberű szobai céllövő pisztoly kivételével, míg a muzeális jellegű puskák és pisztolyok az a/. pontban leírt elöltöltős kovás puska kivételével működőképesek, lövés leadására, emberélet kioltására alkalmasak

3. *A 6 db 4 mm Flobert kaliberű céllövő töltény működőképese, a vizsgált 4 mm Flobert kaliberű pisztoly üzemeltetésére alkalmas*
4. *A lefoglalt lőfegyverek a biztonsági követelményeknek megfelelnek, azokból az elsütő billentyű meghúzása nélkül lövés nem jön létre.*

Ez már aztán rendesen kiüti a biztosítékot. A szakértő által lőfegyvernek minősített fegyverekkel lövést nem adott le. A Fóbert fegyvert el sem tudta sütni, a másik kettővel meg csak csappantyút működtetett el és van mersze (szakmai tisztessége) leírni, hogy emberélet kioltására alkalmasak. Nem is mért csőtorkolati energiát. Lövedék kirepülése nélkül persze nem is lehet. A tudomány mai állása szerint az emberélet kioltásához megkívánt a 200 J becsapódási energia. A nem működő Flóbert pisztolyhoz meg még hozzátette, hogy azt a 4 mm Flobert töltény működteti. A fegyver nem is működött. Nem jött rá, hogy mitől nem működött (a szakvélemény tartalma alapján ezen nem is csodálkozom), de ezt megállapított. Az a./ - e./ pontok alatt szereplő elöltöltős fegyverekről írt "nem tartozik a rendelet hatálya alá" minősítés alig 5 évvel ezelőtt hatályon kívül helyezett jogszabályon (115/1991) alapul. Ezek ugyanis már a hatályos fegyver jogszabályok alá tartoznak, de NEM engedélykötelesek. Egy ilyen szakértői vélemény (ami annyit sem ér mint a papír, amire rágépettek) alapján a rendőrök meggyanúsítanak valakit (mert nem értenek hozzá) az ügyész vádat emel (mert ő is hasonló szinten áll mint a rendőrök) a bíróság pedig elmarasztaló ítéletet hozott. Sajnálatos, hogy volt az ügyben olyan ügyvéd is, aki ezt a szakvéleményt kézbe véve nem kért azonnal új szakértőt. A legnagyobb gond viszont az, hogy mindezt meg lehetett etetni egy bíróval, aki igaz ugyan, hogy két népi ülnökkel járt el, de hármójuk közül senkinek nem jutott eszébe a legfontosabb:

Ha a „szakértő” nem adott le egyetlen lövést sem a fegyverekkel, mire alapozza azon állítását, hogy azok lőfegyvernek minősülnek.

Erre már választ nem kapunk. Az ítélet I. fokon jogerős lett, egy embert elítéltek. De nem azért amit elkövetett, hanem a „szakértő” véleménye miatt, melyhez még jó páran hivatalból asszisztáltak.

Dr. Bokros Gábor
ügyvéd